

ISSN 2310-371X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Наукові записки

Серія педагогічні науки

Випуск СХХХХVІІІ

(148)

Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2020

ФАХОВЕ ВИДАННЯ

затверджено наказом Міністерства освіти і науки України (додаток 7)
від 21.12.2015 р. № 1328 (педагогічні науки)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 23838-13678Р від 01.03.2019 р.

“Наукові записки” започатковано у 1939 році в КДПІ імені О. М. Горького
(нині НПУ імені М. П. Драгоманова)

Наукове видання включено до наукометричних баз і каталогів – Google Scholar, “Наукова періодика України” в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського; Офіційний web-сайт видання: <https://sj.npu.edu.ua/index.php/pnspd>

Редакційна колегія :

- В. П. Андрущенко* – член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор (*шеф-редактор*);
- Андрушкевич Фабіан* – доктор педагогічних наук, професор (Польща);
- В. І. Бондар* – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор
- В. В. Борисов* – доктор педагогічних наук, професор;
- Є. А. Захаріна* – доктор педагогічних наук, професор;
- І. В. Гевко* – доктор педагогічних наук, професор;
- М. І. Жалдак* – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
- О. П. Кивлюк* – доктор філософських наук (кандидат педагогічних), професор;
- Конрад Яновський* – доктор педагогічних наук, професор (Польща);
- Л. А. Куліш* – кандидат педагогічних наук, доцент (*відповідальний секретар*);
- Л. Л. Макаренко* – доктор педагогічних наук, професор;
- М. М. Марусинець* – доктор педагогічних наук, професор (*головний редактор*);
- Мудрецька Ірена* – доктор педагогічних наук, професор (Польща);
- О. С. Падалка* – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
- Л. В. Савенкова* – кандидат педагогічних наук, професор;
- В. М. Слабко* – доктор педагогічних наук, професор;
- І. М. Смирнова* – доктор педагогічних наук, доцент;
- О. П. Хижна* – доктор педагогічних наук, професор;
- С. М. Яшанов* – доктор педагогічних наук, професор (*відповідальний редактор*).

Н 34 **Наукові записки** : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; упор. Л. Л. Макаренко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. – Випуск СХХХХVIII (148). – 260. – (Серія педагогічні науки).

ISSN 2310-371X

У збірнику вміщено статті, де розглядаються актуальні питання наукових досліджень докторантів, аспірантів, викладачів навчальних закладів та співробітників наукових установ України, які працюють у галузях педагогічних наук.

УДК 37+93/94](066)

Рекомендовано Вченою радою НПУ імені М. П. Драгоманова
(протокол № від 2020 р.)

ISSN 2310-371X

© Редакційна колегія, 2020
© Автори статей, 2020
© Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020

роль в процесі соціалізації, яка не тільки адаптується до суспільства, але й впливає на свої життєві обставини та самого себе. Проаналізовані фактори соціалізації: мегафактори, макрофактори, мезофактори, мікрофактори. Виділені основні напрями дозвільної діяльності. Визначено, що дозвільна діяльність є джерелом оволодіння новими заняттями, які можуть поглиблювати освітній процес, сприяти розширенню загального кругозору особи та діапазону її соціокультурних знань, бути суттєвим доповненням процесу соціалізації особистості.

Ключові слова: дозуг, дозвільна діяльність, соціалізація, особистість, фактори соціалізації.

OLIYNUK HALINA, FIGOL NATALIA. Theoretical aspects of socialization of the person in the conditions of living activity.

The article analyzes the scientific approaches to the concepts of "leisure activities", "socialization". Two approaches to the concept of socialization are revealed, namely: the subject-object, which considers socialization as a process of adaptation of the person to the society, which shapes the personality according to its culture, the person is given a passive role and the subject-subjective, which takes a person an active role in the process of socialization and not only adapts to the society, but also influences his life circumstances and himself. The socialization factors are analyzed: megafactors, macrofactors, mesofactors, microfactors. The basic directions of leisure activity are distinguished. It has been determined that leisure activities are a source of mastering new activities that can enrich the educational process, contribute to broadening the general outlook of the person and the range of his socio-cultural knowledge, and be a significant complement to the process of socialization of the individual.

Keywords: leisure, leisure activity, socialization, personality, factors of socialization.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-148.2020.01>

УДК 373.3.015.31:781.22

Пуйова В. І.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ФОРМУВАННЯ СЛУХОВОЇ УВАГИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КЛАСІ ФОРТЕПІАНО

У статті висвітлено особливості підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування слухової уваги молодших школярів, вміння враховувати вікові особливості, притаманні учням молодших класів, які у процесі музичної діяльності у класі фортепіано впливають на актуалізацію їхньої слухової уваги, оскільки вони мають вплив на спроможність молодших школярів до слухового зосередження, його інтенсивності та тривалості.

Ключові слова: музична діяльність, слухова увага, молодші школярі, урок музичного мистецтва.

Розвиток і модернізація музичної освіти в Україні в сучасних соціально-економічних умовах набувають все більшої значущості, що відображається як в наукових публікаціях, так і в державних документах [2]. Реалізувати

поставлені завдання може вчитель музичного мистецтва, який має професійну компетентність та проявляє творчий підхід до педагогічної діяльності. Тому кардинальною проблемою вищої педагогічної освіти сьогодні є проблема якісної підготовки фахівців для музичної школи, а також майбутніх учителів музичного мистецтва для загальноосвітньої школи. Зумовлено це і тим, що останніми роками в підготовці учительських кадрів мистецького спрямування виявлено суттєві недоліки. Випускники факультетів, які здійснюють підготовку вчителів музичного мистецтва, отримують загалом достатні знання з окремих дисциплін своєї спеціальності, але переважно не володіють необхідними специфічними навичками й уміннями, наприклад, формування слухацької уваги учнів. Такий стан, на нашу думку, пов'язаний з тим, що, по-перше, впродовж усього часу функціонування цих факультетів доволі часто змінювалися навчальні плани і програми, а це не сприяло покращенню навчально-виховного процесу, а лише зменшувало кількість навчальних дисциплін і загальний обсяг годин, відведений на їх вивчення. По-друге, заняття з дисциплін музичного-естетичного циклу проводяться за традиційними методиками, запозиченими зі спеціальних музичних навчальних закладів, які не враховують специфіки музичної підготовки учнів початкових класів. Спостерігався розрив між загальнопедагогічною і конкретно методологічною підготовкою - складовими фахової підготовки вчителя музичного мистецтва, який має вирішувати завдання музично-естетичного виховання школярів та успішно організовувати різноманітні види дитячої музичної діяльності. Отже, вчитель музичного мистецтва - це ще й резерв заповнення дефіциту вчителів музики у загальноосвітній школі, зокрема в сільських і малокомплектних школах, де він часто є єдиним художньо компетентним фахівцем.

Формування музично-естетичної компетентності, як однієї з професійно значущих якостей учителя музичного мистецтва, є на сьогодні актуальною проблемою педагогіки вищої школи. Рівень сформованості музично-естетичної компетентності в поєднанні з педагогічною характеризує ступінь підготовленості майбутнього вчителя музичного мистецтва до музично-освітньої роботи в школі, є запорукою ефективності його музично-естетичної діяльності.

Серед науковців, які розглядають проблему компетентності фахівців, визначаються певні напрями, що відображають окремі аспекти: питання професійної підготовки вчителів (І. Зязун, О. Дубасенюк, Т. Люріна, В. Семиченко, С. Сисоєва та ін.); вивчення творчої особистості, її потенційних можливостей, здібностей, властивостей, характерних рис (Б. Ананьєв, М. Бердяєв, Д. Богоявленська, В. Рибалка та ін.); психології музичного сприйняття (Л. Виготський, В. Медушевський, Б. Теплов та ін.); музично-перцептивних здібностей (Н. Ветлугіна, В. Моляко, В. Мясичев та ін.); формування готовності педагога до музично-естетичної діяльності (О. Апраксіна, В. Орлов, О. Рудницька та ін.); дослідження ефективних шляхів і методів розвитку творчої особистості в умовах естетичної діяльності

(Н. Миропольська, Г. Падалка, Л. Хлебнікова та ін.); формування готовності майбутніх учителів музики до професійної діяльності (Е. Абдуллін, Є. Курішев, Л. Курішева, Т. Рейзенкінд, Н. Сегеда, З. Сирота та ін.); формування духовного потенціалу студентської молоді у процесі фахової підготовки (В. Воєводін, О. Олексюк, М. Ткач).

Питання формування уваги школярів розглядалося низкою педагогів та психологів, які досліджували сутність уваги, її властивості та зв'язок з особливостями індивіда (П. Гальперін, Ф. Гоноболін, М. Добринін, Ю. Дормашев, С. Рубінштейн, І. Страхов, В. Страхов, Н. Чуприкова та ін.), психофізіологами (А. Бару, М. Безруких, Т. Бетельова, І. Вартанян, Н. Дубровинська, О. Лурія, Д. Фарбер, Е. Хомська та ін.). Вікові особливості розвитку уваги досліджувалися І.Ахтам'яною, І. Баскаковою, Т. Бетелевою, Л. Виготським, Ф. Гоноболінім, Т. Дубовицькою, Н. Дубровинською, О. Єрмолаєвим, С. Лукомською, К. Мішановою, Є. Рибалко, С. Спічак, Г. Угаровою та ін.

Слухова увага є важливою складовою музичної діяльності дитини, а її формування - провідним завданням в музичному навчанні. Від рівня сформованості слухової уваги залежить здатність учнів повноцінно сприймати, аналізувати, виконувати музику, роздумувати про неї.

Метою статті є вивчення особливостей підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування слухової уваги молодших школярів, зокрема, таких її компонентів, як концентрація, стійкість, вибірковість, обсяг, переключення, розподіл.

У процесі музичного навчання дітей від шести до десяти років важливим є врахування вікових особливостей розвитку їх уваги, від чого залежить спроможність молодших школярів до слухового зосередження, його інтенсивності та тривалості. Як зазначає низка вчених, увага в онтогенезі зазнає суттєвих змін, що зумовлено високою пластичністю мозкової організації та перебудови структурно-функціональних систем у процесі навчання і розвитку дітей (Т. Бетелева, Н. Дубровинська, Д. Фарбер). Увага учнів молодших класів має низку специфічних особливостей: у школярів відмічається велика чутливість до зовнішніх вражень, до нових предметів, які виступають джерелами збудження кори головного мозку, внаслідок чого учні відволікаються від того, на чому були зосереджені. Також учні початкових класів легше зосереджуються на предметах зовнішнього світу, ніж на власних думках та уявленнях, тому незначний подразник зовнішнього оточення може легко відволікти їхню увагу, і це призводить до загальної нестійкості уваги, виявів неуважності. Це пояснюється перевагою мимовільної уваги над довільною як реакція молодших школярів на зовнішні подразники (І. Ахтам'янова, Т. Бетелева, Н. Дубровинська, Д. Фарбер).

На думку С. Миколінської, "Слухова увага молодших школярів у музичній діяльності - це процес та результат налаштування на сприймання музичних явищ, що виявляється у здатності до зосередження на їх звучанні та художньо-змістовній сутності. Слухова увага виявляється у слуханні, виконанні

музики та елементарній творчості, що сприяє аналізу звукової інформації, контролю та регуляції музичної діяльності в цілому” [6, с. 5].

Процес музичного навчання передбачає включення учнями довільних процесів слухання, мислення, запам'ятовування, виконання тощо. За твердженням І. Баскакової, Т. Дубовицької, С. Миколінської, І. Страхова та ін., у навчальній діяльності варто підключати різні рівні психічної активності учнів, підтримувати на уроці всі види уваги - довільну, післядовільну, а також і мимовільну, керувати процесами їх взаємозв'язку. Досягнення продуктивного перебігу музичної діяльності потребує знання особливостей уваги учнів, зокрема слухової, та передбачення вчителем поведінкових виявів школярів (зовнішнього реагування) під час виконання музично-практичних дій.

Розглядаючи динаміку процесу формування слухової уваги молодших школярів, у роботі з учнями першого класу слід очікувати на початку навчання швидкого включення мимовільної слухової уваги: її викликати новизна творів для сприймання та виконання. У процесі музичного навчання учні залучаються до сприймання та виконання музичних творів, що передбачає слуховий аналіз, контроль та самоконтроль тощо, і це складає певне навантаження на роботу довільної слухової уваги школярів.

Одним із необхідних чинників, який може викликати та втримувати довільну слухову увагу учнів першого класу, виступає емоційність музичних об'єктів, що викликає емоційний і значущий для школярів відгук. Це пояснюється фізіологічною особливістю дітей 6-7-літнього віку досягати внутрішнього стану активності та працездатності внаслідок реагування на емоційні чинники. Особливо це стосується дітей шести років, у яких відмічається недосконалість участі лобних відділів у сприйманні інформації, де здійснюється аналіз значення слів та мисленеві операції (Д. Фарбер). У зв'язку з цим емоції у дітей 6-7 років виступають безпосередніми регуляторами діяльності, тому в роботі з першокласниками доцільним буде організація музичної діяльності, спрямована на підвищення її емоційної значущості. Емоційно значущими для шестирічок будуть ігрові завдання, музично-дидактичні ігри, використання музичних творів на тематику, близьку інтересам дітей цього віку (музичні образи природи, птахів і тварин, казкові персонажі тощо). Сприятим слуховому зосередженню буде широке застосування наочності, оскільки в музичних враженнях учнів даного віку переважає візуальна сторона, і учні інтерпретують музику як частину наочно-образної картини життя.

Підвищити активність слухової уваги учнів 1-2 класів спроможні методи драматизації музичних творів: застосування проплескування, притупування, врахування динамічних ритмічних та темпоіхі особливостей, що здійснюють на учнів емоційний вплив, і, як наслідок, рухові реакції тіла - рухи руками, головою, ногами, коливання всього тіла. Наприклад, ритмічні акценти можуть спровокувати у молодших школярів досить сильні рухові реакції. Музика є тим емоційним стимулятором, що формує позитивні емоції, підвищує збудливість

вищих відділів ЦНС (О. Костюк), і тому підбір музичних творів для сприймання та виконання у 1-2 класах має враховувати закономірності емоційного впливу ритму та гучності музичних творів.

Стан активності та працездатності учнів 1-2 класів, який викликають емоційні стимули, зумовлює "генералізовану коркову активацію", коли на зовнішні впливи організм реагує активацією найрізноманітніших фізіологічних систем (Г. Хомич, Д. Фарбер). Є очевидним, що такий спосіб реагування є неекономічним, з цією фізіологічною особливістю пов'язані швидке вичерпання резервів організму, неможливість забезпечувати нормальне функціонування протягом тривалого часу. У зв'язку з такою незрілістю механізмів уваги немає функціональних можливостей для тривалої підтримки стійких станів, що виникають під час діяльності [8, с. 10], тому для підтримки стійкої музично-слухової уваги у дітей ефективним буде підбір музичних творів, невеликих за обсягом, невелика тривалість бесіди щодо прослуханого музичного твору, поетапність виконання завдань, оцінювання та самооцінювання етапів роботи.

Досягнення концентрації та стійкості слухової уваги під час слухання та виконання музичних творів передбачає відсутність факторів, які викликають відволікання. Варто зазначити, що надмірні рухові реакції під час моторної, ритмізованої музики можуть призвести до порушення слухової уваги через збудження інших ділянок кори головного мозку, що зумовлює втрату слухової спрямованості на сприймання музичного образу. У даному випадку урівноважити надмірну збудливість школярів від впливу музичного ритму, темпу, динаміки потрібно за рахунок спрямування вчителем слухової уваги школярів на вирішення певного завдання. Перебіг розумових операцій (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, класифікація тощо) під час вслуховування в розвиток музики сприятиме концентрації спрямованої слухової уваги на розгортання музичної тканини, зумовлюватиме втримання її стійкості. Для цього під час сприймання та інтерпретації музичних творів вчителю доцільно спрямувати музично-слухову увагу учнів на пошук певних музичних компонентів - емоційного тону звучання музики, на уявне спілкування між слухачем та музичним твором, на отримання естетичної насолоди з подальшим усвідомленням музичних вражень тощо. Дозоване розумове напруження під час музичної діяльності сприятиме музичному розвитку учнів та формуванню компонентів слухової уваги.

Для учнів 3-4 класів їх віковий розвиток, набуті ними слуховий досвід та музично-слухові навички зумовлюють особливості слухової уваги, відмінні від учнів 1-2 класів: школярі стають все більше і більше здатними зосереджувати слухову увагу на головному, істотному. Фізіологічним підґрунтям слугує більша зрілість лобних відділів, де здійснюється оцінка змісту інформації [8, с. 20]. На восьмому році життя до взаємозв'язку активаційної та сприймаючої систем мозку приєднується інтелектуальна сфера (Г. Угарова), тому для школярів 8-10 років ефективними чинниками, що сприяють формуванню довільної слухової уваги, виступають емоційно нейтральні джерела: питання та завдання, що поставить вчитель, стануть для учнів внутрішньою спонкою,

орієнтиром для вибірковості музично-слухової уваги, її розподілу. Учні 3-4 класів спроможні довше втримувати стійку слухову увагу, що ґрунтується на формуванні у даному віці більш економічної організації мозкових систем [8, с. 32]: нервова система дозріває до рівня врівноваженості процесів збудження та гальмування.

У віці 9-10 років (учні четвертого класу) доцільно більш інтенсивно тренувати розподіл музично-слухової уваги учнів, оскільки в даний період відмічаються ознаки зрілості довільної уваги (Д. Фарбер, Н. Дубровинська), перехід до спеціалізованих та диференційованих психічних процесів (І. Баскакова). Таке фізіологічне підґрунтя уможливорює здійснення контролю та самоконтролю за музично-слуховими діями в музичній діяльності, які відбуваються одночасно, що сприяє формуванню розподілу музично-слухової уваги школярів.

Отже, урахування вікових особливостей слухової уваги молодших школярів є важливою педагогічною умовою плідного музичного навчання учнів початкових класів. Це передбачає знання вчителем характерних ознак уваги у дітей від шести до десяти років, її виявів, закономірностей процесів її збудження та гальмування, і в зв'язку з цим застосування таких чинників впливу на молодших школярів, які є найефективнішими для кожної з мікрівікових груп. Впровадження запропонованої етапності формування слухової уваги молодших школярів проходило з урахуванням вікових особливостей молодших школярів. Тому майбутні учителі були зорієнтовані на оволодіння такою педагогічною майстерністю, яка б розширювала уявлення молодших школярів про художню творчість і, зокрема, творчість музичну, посилювала емоційну насиченість занять, сприяла розвитку асоціативного мислення, фантазії, уяви школярів, тобто забезпечувала музично-творчий розвиток молодших школярів у повному спектрі.

Ви кори ст ан а літ е р ат ура :

1. Андрущенко В. П. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть (Спроба прогностичного аналізу). *Вища освіта України*. 2011. № 1. С. 11-17.
2. Аналіз впровадження реформи середньої освіти “Нова українська школа” / за ред. В. М. Мазярчука. Київ, 2018. 30 с.
3. Баскакова И. Л. К проблеме развития внимания в школьном возрасте. *Вопросы психологии познавательной деятельности*. [Сб. науч. трудов]. Москва : МГПИ, 1979. С. 3-9.
4. Бетелева Т. Г., Дубровинская Н. В., Фарбер Д. А. Сенсорные механизмы развивающегося мозга. Москва : Наука, 1977. 175 с.
5. Дубровинская Н. В. Нейрофизиологические механизмы внимания. Онтогенетическое исследование. Москва : Наука, 1985. 144 с.
6. Миколінська С. І. Методика формування слухової уваги молодших школярів на уроках музики: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 “Теорія та методика музичного навчання”. Київ : 2013. 20 с.
7. Парфентьева И. П. Формування мистецької рефлексії у майбутніх вчителів музичного мистецтва. *Теорія та методика мистецької освіти*. Наукова школа Г. М. Падалки : колективна монографія / під наук. ред. А. В. Козир. Вид. друге, допов. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 402 с. С. 285-291.
8. Фарбер Д. А., Корниенко И. А., Сонькин В. Д. Физиология школьника. Москва : Педагогика, 1990. 64 с.

9. Ярошевська Л. В. Методика диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики на основі традицій Одеської хорової школи : дис канд. пед. наук : 13.00.02 / Л. В. Ярошевська ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2017. 215 с.

References :

- [1] Andrushchenko V. P. Osnovni tendentsii rozvytku vyshchoi osvity Ukrainy na rubezhi stolit (Sproba prohnostychnoho analizu). *Vyshcha osvita Ukrainy*. 2011. № 1. S. 11-17.
- [2] Analiz vprovadzhennia reformy serednoi osvity "Nova ukrainska shkola" / za red. V. M. Maziarchuka. Kyiv, 2018. 30 s.
- [3] Baskakova I. L. K probleme razvitiya vnimaniya v shkolnom vzdaste. *Voprosy psichologii poznavatelnoj deyatel'nosti*: [Sb. nauch. trudov]. Moskva : MGPI, 1979. S. 3-9.
- [4] Beteleva T. G., Dubrovinskaya N. V., Farber D. A. Sensornye mehanizmy razvivayushegosya mozga. Moskva : Nauka, 1977. 175 s.
- [5] Dubrovinskaya N. V. Nejrofiziologicheskie mehanizmy vnimaniya. Ontogeneticheskoe issledovanie. Moskva : Nauka, 1985. 144 s.
- [6] Mykolinska S. I. Metodyka formuvannia slukhovoї uvahy molodshykh shkoliariv na urokakh muzyky: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.02 "Teoriia ta metodyka muzychnoho navchannia". Kyiv : 2013. 20 s.
- [7] Parfentieva I. P. Formuvannia mystetskoї refleksii u maibutnikh vchyteliv muzychnoho mystetstva. *Teoriia ta metodyka mystetskoї osvity. Naukova shkola H. M. Padalky* : kolektyvna monohrafiia / pid nauk. red. A. V. Kozyr. Vyd. druhe, dopov. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2011. 402 s. S. 285-291.
- [8] Farber D. A., Kornienko I. A., Sonkin V. D. Fiziologiya shkolnika. Moskva : Pedagogika, 1990. 64 s.
- [9] Iaroshevska L. V. Metodyka dryhentsko-khorovoi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzyky na osnovi tradytsii Odeskoї khorovoi shkoly : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / L. V. Yaroshevska ; M-vo osvity i nauky Ukrainy, Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. Kyiv, 2017. 215 s.

Пуйова В. И. Подготовка будущих учителей музыкального искусства к формированию слухового внимания младших школьников в классе фортепиано.

В статье отражены особенности подготовки будущих учителей музыкального искусства к формированию слухового внимания младших школьников, умения учитывать возрастные особенности, присущие ученикам младших классов, которые в процессе музыкальной деятельности в классе фортепиано влияют на актуализацию их слухового внимания, поскольку они имеют влияние на возможность младших школьников к слуховому сосредоточению, его интенсивности и длительности.

Ключевые слова: музыкальная деятельность, слуховое внимание, младшие школьники, урок музыкального искусства.

PUJOVA VALENTYNA. Preparation of future teachers of music art for formation of hearing attention of young schoolchildren in the fortepiano class.

The article discusses the typical age characteristics of primary school children, in the lower grades. These features are in the process of musical activity affect the actualization of musical-auditory attention of students. The teacher should take into account the age characteristics of children six to ten years, because they affect the ability of children to the hearing concentration, intensity and duration.

The specific age characteristics primary school children is high sensitivity to external impressions, new items, resulting in students being distracted from what were concentrated. Also for primary school students are characterized by a General instability of attention, symptoms of inattention. Pupils easier to focus on the objects of the external world than their own thoughts and views, so minor irritant external environment can easily distract their attention.

In working with children six or seven years expedient is to organize musical activities, which will focus on enhancing its emotional significance (the inclusion of musical and didactic games, the use of musical works on the theme of images of nature, birds and animals, fairy tale characters). It is important to choose music, small volume, hold a brief conversation about the heard music, to perform

the task in stages, to evaluate small stages.

Children from 8 to 10 years can focus when sources of attention is emotionally neutral factors (questions and tasks). Also children can focus auditory attention on the main. At the age of 9-10 years, fourth grade students, should be trained distribution and selectivity musical-auditory attention of students. To do this, children must exercise control over the music-hearing actions that occur simultaneously. Questions and tasks set by the teacher, should be the benchmark for selectivity musical-auditory attention, its distribution.

Keywords: the musical activity, the auditory attention, the young school children, the lesson of music.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-148.2020.01>

УДК 78.087.68(075.8)

Світайло С. В.

ФОРМУВАННЯ ХОРОЗНАВЧОГО ТЕЗАУРУСА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Розглянуто зміст і шляхи збагачення навчального процесу для формування хорознавчого тезауруса майбутніх вчителів музичного мистецтва у процесі диригентсько-хорової підготовки, проаналізовані його зміст, обґрунтовано необхідність ввести спецкурси з хорової літератури і методикою роботи з дитячим хором. Застосовано теоретичні методи дослідження – аналізу, систематизації та узагальнення матеріалів з педагогіки, психології, мистецтвознавства для актуалізації проблеми і пошуку шляхів її вирішення. Запропоновані конкретні шляхи вдосконалення диригентсько-хорової підготовки вчителів музичного мистецтва для формування у них хорознавчого тезауруса. Для цього студентам важливо освоїти спецкурс з історії українського вокально-хорової музики, в тому числі написаної для дітей. Його вивчення створить для цього історико-теоретичну основу. Не менш важливим є і оволодіння методикою роботи з дитячими вокально-хоровими колективами. Для цього необхідно ввести спецкурс з методики роботи з дитячим хором. Таким чином, на результативність формування хорознавчого тезауруса в процесі диригентсько-хорової підготовки суттєво впливають хорознавчі дисципліни. Це вимагає відповідного планування і організації навчального процесу, підготовки його методичного забезпечення.

Ключові слова: диригентсько-хорова підготовка, хорознавчий тезаурус, учитель музичного мистецтва, вокально-хорова музика, методика роботи з дитячим хором, вокально-хорова музика для дітей.

У сучасних умовах суспільного розвитку питання якості освіти, особливо професійного підготовки фахівців в системі вищої школи, без перебільшення, набуває державного значення. Його актуальність зумовлена як докорінними змінами в суспільстві, новими перспективами його розвитку, викликами часу, так і трансформаційними процесами у сфері освіти загалом і професійній зокрема. Особливо це стосується педагогічної освіти, від змісту і якості якої залежить доля майбутніх поколінь.

Макаренко Л. Л., Остапчук Т. С.	98
СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	98
Маркусь І. С.	108
СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	108
Мельничук В. О.	118
МІЖНАРОДНЕ І НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ДИТИНИ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА.....	118
Мирошніченко Н. О., Ковальчук Л. В.	129
ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДЛІТКІВ ЯК УМОВА ЇХ СОЦІАЛЬНОГО СТАНОВЛЕННЯ	129
Міхєєва О. Ю., Науменко О. В.	137
ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ	137
Мова Л. В.	143
НАЗВА СТАТТІ	143
Назаренко В. С.	148
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЕКТУВАННЯ ВІРТУАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ	148
Олійник Г. М. Фіголь Н. А.	156
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	156
Пуйова В. І.	162
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ФОРМУВАННЯ СЛУХОВОЇ УВАГИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КЛАСІ ФОРІЕПІАНО	162
Світайло С. В.	169
ФОРМУВАННЯ ХОРОЗНАВЧОГО ТЕЗАУРУСА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	169
Сисоєва С. О., Дічек Н. П.	176
ДО ЕМПІРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА У СУЧАСНОМУ УКРАЇНО-ПОЛЬСЬКОМУ ВИМІРІ	176
Соловійова О. В.	188
ПЕДАГОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ КОНЦЕПТИ НАВЧАННЯ КУРСУ ГЕОМЕТРОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ТЕХНІЧНОМУ ЗАКЛАДІ.....	188

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>